

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr:	23:50
Diariernr:	SKR2023/01897
Handläggare:	Maja Hagström
Ämnesord:	Social omsorg
Avdelning:	Avdelningen för vård och omsorg
Sektion/Enhet:	Sektionen för socialtjänst och jämställdhet
Extern medverkan:	Extern medverkan
Datum:	2023-11-27
Mottagare:	Socialnämnd Individ- och familjeomsorg Funktionsnedsättning LSS
Rubrik:	Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar med mera för år 2024
Ersätter:	22:41
Bilagor:	Bilagor

Sammanfattning

Cirkuläret syftar till att ge stöd och vägledning för handläggare och beslutsfattare i kommuner gällande handläggningen av ärenden som rör familjehemsvård. Eftersom det är generella rekommendationer bör de ses som ett stöd för utvecklande av kommunens egna riktlinjer för handläggningen av dessa ärenden.

I cirkuläret finns även tabeller med aktuella belopp för arvode och omkostnader för år 2024.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

CIRKULÄR 23:50

Avdelningen för vård och omsorg
Maja Hagström

Socialnämnd
Individ- och familjeomsorg
Funktionsnedsättning LSS

Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar med mera för år 2024

Cirkuläret syftar till att ge stöd och vägledning för handläggare och beslutsfattare i kommuner gällande handläggningen av ärenden som rör familjehemsvård. Eftersom det är generella rekommendationer bör de ses som ett stöd för utvecklande av kommunens egna riktlinjer för handläggningen av dessa ärenden. I cirkuläret finns även tabeller med aktuella belopp för arvode och omkostnader för år 2024.

SKR:s rådgivning är enbart avsedd för företrädare för kommunen vilket innebär att privata företag inte omfattas av SKR:s rådgivning. SKR har inte möjlighet att ge råd avseende ersättningar i enskilda ärenden. Råd och stöd ges avseende mer generella frågor. Familjehem kan inte konsultera SKR utan hänvisas till berörd kommun.

Information om rekommendationer gällande arvode och omkostnadsersättningar finns i första hand i detta cirkulär. Ett komplement till cirkuläret är [Frågor och svar](#) på SKR:s hemsida. Handläggare som inte finner svar på frågor om arvode och omkostnadsersättningar bör i första hand vända sig till närmaste chef som vid behov kan ta kontakt med SKR.

Tidigare års cirkulär finns att hämta under cirkulär på hemsidan www.skr.se

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för Vård och omsorg

Åsa Furén-Thulin

Innehåll

Innehåll	2
1. Definition av familjehem och jourhem	1
1.1 Familjehem	1
1.2 Definition av jourhem	1
2. Avtal	2
3. Former för utbetalning av ersättningarna	2
4. Arvodet	3
4.1 Allmänt	3
4.2 Grunderna för arvodet	4
4.3 Förhållanden som kan motivera ett högre arvode inom intervallet	4
4.4 Omständigheter som kan reducera arvodet och omkostnadsersättningen	5
4.5 Kompensation genom tillfällig föräldrapenning	6
5. Förhöjt arvode under en tidsbegränsad period	7
5.1 Barn som kan ha rätt till personlig assistans enligt LSS	8
6. Omkostnadsersättningen	8
6.1 Allmänt	8
6.2 Principerna för omkostnadsersättningen	9
6.3 Barnets grundkostnad	9
6.4 Barnets tilläggskostnader	10
6.5 Extra utrustning till barnet	11
6.6 Föräldrars skyldighet att bidra till kommunens kostnader	11
7. Kostnader inför placering	12
7.1 Kläder med mera	12
7.2 Basutrustning	12
8. Avlastning och stöd i vården	12
9. Socialförsäkringsförmåner	13
9.1 Barnbidrag	13
9.2 Föräldrapenning	14
9.3 Tillfällig föräldrapenning	14
9.4 Bostadsbidrag	15

9.5 Underhållsstöd	15
9.6 Barnpension och efterlevandestöd.....	16
9.7 Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning.....	16
9.8 Bilstöd.....	17
10. Färdtjänst	17
11. Försäkringar.....	17
11.1 Hemförsäkringen	18
11.2 Kommunens ansvarsförsäkring	18
11.3 Barnets försäkringsskydd	19
11.4 Uppdragstagarens försäkringsskydd.....	19
11.5 Skador orsakade av annan	19
12. Socialnämndens ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare ..	19
12.1 Barnbidrag	20
12.2 Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.....	20
12.3 Underhållsbidrag	21
12.4 Underhållsstöd	21
12.5 Barnpension och andra pensionsförmåner.....	21
12.6 Omkostnadsersättning och merkostnadsbidrag	23
12.7 Bilstöd.....	23
13. Ersättningar vid familjehemsvård av barn och unga enligt SoL, LVU och LSS för år 2024.....	23
13.1 Omkostnadsersättning	23
13.2 Arvodesersättning.....	24
14. Familjehemmersättning vid förälder/barnplacering enligt SoL, LVU och LSS för år 2024.....	24
14.1 Omkostnadsersättning	24
14.2 Arvodesersättning.....	25
15. Familjehemmersättning vid placering av vuxen enligt SoL för år 2024	26
15.1 Omkostnadsersättning	26
15.2 Arvodesersättning.....	26
16. Ersättning till kontrakterade jourhem enligt SoL och LVU för år 2024	27
16.1 Omkostnadsersättning	27
16.2 Arvodesersättning.....	27

1. Definition av familjehem och jourhem

1.1 Familjehem

Familjehem definieras i 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937) (SoF): ”Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.” Definitionen gäller även familjehem som socialnämnden rekryterar genom konsulentstödda verksamheter och som därifrån får stöd och handledningen genom en konsulent. I 2 § förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade anges att denna definition även gäller för familjehem som beviljats som en insats enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det bör ställas minst lika stora krav på de familjehem där barn placeras som en insats enligt LSS som de som ställs av socialtjänsten i fråga om andra familjehem.

Ett familjehem kan inte bedrivas yrkesmässigt till skillnad från hem för vård eller boende (HVB) där det enligt 3 kap. 1 § socialtjänstförordningen (SoF) krävs att verksamheten bedrivs kontinuerligt och i förvärvssyfte.

Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem. Placeringar i familjehem som rekryteras genom konsulentstödda verksamheter omfattas av samma regelverk som andra familjehemsplaceringar. Skillnaden är att socialnämnden får uppdra åt den konsulentstödda verksamheten att ge utbildning, stöd, handledning och annan hjälp till familjehemmet.

1.2 Definition av jourhem

Jourhem är ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran.

Ett jourhem kan vara kontrakterat av en eller flera kommuner för ett visst antal platser. För att säkerställa att jourhemmet kan tillgodose de krav som finns på kvalitet och säkerhet finns ett lagstadgat krav på att jourhemmet ska vara utrett av en socialnämnd, och i motsvarande omfattning som gäller för ett familjehem. Det är den socialnämnd som beslutar om en placering av ett barn i jourhemmet som också ansvarar för att jourhemmet är utrett. Inom utredningen av ett jourhem ska socialnämnden göra en bedömning av jourhemmets allmänna förutsättningar att erbjuda barn tillfällig vård. Bedömningen kan även innehålla uppgifter om att jourhemmet är lämpligt för en viss åldersgrupp, innehålla förbehåll om ett visst antal barn etcetera.

Inför beslut om placering av ett specifikt barn i jourhemmet, ska socialnämnden bedöma om jourhemmet har förutsättningar att tillgodose just det här barnets behov av vård. Socialnämnden kan fatta beslut om att placera barn i ett jourhem som är utrett och bedömts lämpligt av en annan kommun.

I de fall socialnämnden rekryterar ett jourhem genom konsulentstödd verksamhet, ska även detta jourhem vara utrett av en socialnämnd.

Ett barn kan tillfälligt placeras i en familj som är anhörig eller närstående till barnet och som barnet känner väl sedan tidigare, och som inte är utrett som jour- eller familjehem. En sådan tillfällig placering är inte en jourplacering, utan ett beslut om att tillfälligt placera barnet utanför det egna hemmet.

2. Avtal

Socialnämnden är enligt 6 kap. 6 b § Sol. skyldig att ingå avtal med dem som nämnden avser att anlita som familjehem. Avtalet bör utgå från vårdplanen och genomförandeplanen, om en sådan har hunnit upprättas, och beskriva vad som ingår i socialnämndens respektive familjehemmets åtagande för att nå målen i dessa planer. Det ska exempelvis framgå vem som är ansvarig för att olika insatser kommer till stånd, såsom hälso- och sjukvårdsinsatser och stödinsatser i skolan. En annan fråga som bör regleras är vad som ska gälla om familjehemmet vill ta emot ytterligare ett barn.

Avtalet bör innehålla uppgifter om vad uppdraget omfattar, ersättningar och uppsägningstider och hur avtalet ska följas upp. Avtalet kan också innehålla uppgifter om försäkringsskydd för familjehemmet och det placerade barnet.

Det är rimligt med en uppsägningstid på en månad. I ärenden där socialnämnden har krävt att en familjehemsförälder är tjänstledig för att vara hemma med barnet under en bestämd period, kan det finnas skäl att ha ett avtal med en längre uppsägningstid, dock högst tre månader. Uppsägningen bör ske skriftligen och i så god tid att sista dagen för placeringen sammanfaller med uppsägningstidens sista dag.

SKR har tagit fram en mall för avtalet om vård i familjehem som även innehåller en beräkningsblankett för omkostnadsersättningen till familjehemmet.¹

3. Former för utbetalning av ersättningarna

Uppdraget som familjehem får inte bedrivas yrkesmässigt (se under punkt 1.1) och arvodet ska beskattas som inkomst av tjänst.

¹ [Avtal, familjehem | SKR](https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/familjehemsvard/avtalfamiljehem.14919.html)
<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/familjehemsvard/avtalfamiljehem.14919.html>

Det är därför inte möjligt att utbetala ersättningen som en vårddygnavgift till familjehemmets eventuella näringsverksamhet och att familjehemmet själv betalar skatt och sociala avgifter.

4. Arvodet

4.1 Allmänt

Arvodet är en skattepliktig inkomst, som beskattas som inkomst av tjänst. Det kan fördelas mellan familjehemsföräldrarna och utbetalas till en av dem enligt deras önskemål. Genom arvodet ersätts familjehemmet för den tid och den insats som uppdraget kräver. Arvodet kan därmed komma att såväl höjas som sänkas under den period som placeringen pågår.

Socialnämnden ska göra avdrag för preliminärskatt och betala sociala avgifter. Dessutom ska socialnämnden lämna kontrolluppgift till Skatteverket över utbetalda arvoden och omkostnadsersättningar. Familjehemmet ska uppmanas att inlämna en A-skattsedel. Familjehemmet ska informeras om att lämna in en A-skattsedel.

Arvodet från uppdraget som familjehemsförälder kan ligga till grund för sjukpenninggrundande inkomst. När man sedan beräknar sjukpenning för en familjehemsförälder som får familjehemsersättning, ska man dock helt bortse från hans arvode för uppdraget om personen trots sin sjukdom kan fortsätta vårda barnet. Den delen av inkomsten ska då inte ingå i beräkningsunderlaget. Det innebär att ersättningen beräknas utifrån familjehemsförälderns övriga sjukpenninggrundande inkomster upp till inkomsttaket för sjukpenning.

Om en person på grund av sin sjukdom inte längre kan vårda barnet kan sjukpenningen beräknas på grund av den enskildes sjukpenninggrundande inkomst inklusive ersättningen från uppdraget som familjehemsförälder. För att läsa mer om hur rätten till sjukpenning bedöms för en familjehemsförälder se avsnitt 2.8 i Försäkringskassans vägledning (2015:1) Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning.

Arvodet berättigar inte till tjänstepension. Familjehemsuppdraget ger inte rätt till A-kassa men räknas som så kallad överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen på samma sätt som vård av barn. Uppdraget att vara familjehem är inte semestergrundande.

Socialnämnden ska inte betala sjuklön under de första fjorton dagarna av en sjukperiod eftersom det inte föreligger något anställningsförhållande. En

familjehemsförälder ska sjukanmäla sig direkt till Försäkringskassan för att få sjukpenning.

SKR:s rekommendationer om arvode gäller såväl för familjehem där barnet och familjehemmet inte känner varandra sedan tidigare, som för familjehem som består av anhöriga eller andra närstående till barnet (nätverkshem). Beroende på omständigheterna kan det i vissa fall vara rimligt att enbart betala ut omkostnadsersättning vid en tillfällig placering i ett nätverkshem som inte är utrett och godkänt för uppdraget.

Det är viktigt att i avtalet ange vad som gäller angående justeringar av arvodet under uppdragstiden, det vill säga att arvodet kan komma att såväl höjas som sänkas, samt vilka omständigheter som kan föranleda en justering.

På Skatteverkets hemsida finns information om skatter och avdrag gällande familjehemsföräldrars arvode, vilket nya uppdragstagare bör få information om.²

4.2 Grunderna för arvodet

Nivån på arvodet bestäms av hur mycket tid och hur stor arbetsinsats som uppdraget kräver av familjehemsföräldrarna. Det innebär att ett arvode både kan komma att höjas och sänkas under den period som en placering pågår.

Arvodet följer löneutvecklingen i vårddyken som till exempel vårdare, barnskötare, vårdbiträden, behandlingsassistenter. Det innebär att arvodet omräknas varje år med den procentsats som motsvarar den senast kända genomsnittliga löneökningen för dessa yrkesgrupper. Uppgifter om den procentuella löneökningen hämtas årligen från SKR:s lönestatistik. Omräkningen gäller från och med den 1 januari respektive år och innebär en höjning av arvodet för år 2024 med 1,6 procent.

4.3 Förhållanden som kan motivera ett högre arvode inom intervallet

För varje barn fastställs ett bestämt arvode per månad. Vid en nyplacering kan det vara svårt att bedöma den placerades behov av insatser och därmed vilken tidsåtgång och arbetsinsats som kommer att krävas av familjehemmet. Inledningsvis kan då arvodet bestämmas för en begränsad

² [Skatter och avdrag för dig som är familjehem | Skatteverket](https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/familjehem.4.515a6be615c637b9aa413ed5.html?q=familjehem)
<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/familjehem.4.515a6be615c637b9aa413ed5.html?q=familjehem>

period. Därefter bör det finnas bättre förutsättningar att fastställa nivån på det fortsatta arvodet.

Rekommendationerna gäller oavsett vilken lag (SoL, LVU) som placeringen eller insatsen (LSS) grundar sig på.

I det följande lämnas exempel på förhållanden som, ensamma eller tillsammans, kan kräva ökade arbetsinsatser och kunskaper, vilket motiverar en höjning av arvodet inom ramen för rekommendationerna:

- starkt utagerande beteende
- starkt hämmat beteende: passiv, depressiv, ängslig, inbunden
- specifika skolproblem: skolk, anpassningsproblem, konflikter
- skadligt bruk och beroende av alkohol och droger
- kriminalitet, asocialitet, prostitution
- hedersrelaterad problematik
- fysisk, psykisk, intellektuell funktionsnedsättning
- kroppslig sjukdom av kronisk karaktär som ställer krav på särskilda insatser
- omfattande kontakter med andra aktörer, till exempel inom hälso- och sjukvården eller skolan
- omfattande eller krävande kontakter med anhöriga eller andra närstående personer.

Det kan förekomma att barnet/den unge har så omfattande behov av vård och omsorg att det finns skäl att fastställa arvodet till en nivå som överstiger SKR:s rekommendationer.

4.4 Omständigheter som kan reducera arvodet och omkostnadsersättningen

Det förekommer att familjehem behöver avlastning i vården av barn som till följd av funktionsnedsättning, sjukdom eller annan anledning är särskilt vårdkrävande. Det är fråga om placeringar där barnet regelbundet kommer att vistas utanför familjehemmet.

När nämnden vid en nyplacering fastställer ersättningen till familjehemmet är detta en omständighet att beakta och kan medföra att såväl arvode som omkostnadsersättningen eller endera av dem bestäms till en lägre nivå än om barnet vistades på heltid i familjehemmet.

Frågan om reducering av ersättningarna kan även uppkomma under en pågående placering. Det blir då fråga om en överenskommelse om hur barnets frånvaro påverkar familjehemmets arbetsinsats och kostnader, och därmed storleken på såväl arvodet som omkostnadsersättningen.

Frågan om reducering av ersättningar kan bli aktuell när ett barn som är placerat i familjehemmet ska gå i skolan på annat håll och behöver bo där under skoltid, samtidigt som placeringen i familjehemmet behöver kvarstå.

Ett inledningsvis högre arvode kan komma att reduceras när barnets vårdbehov inte längre är lika omfattande. Det kan exempelvis gälla då ett barn vid placeringstillfället har täta vårdkontakter inom hälso- och sjukvården som innebär en hög arbetsinsats och tidsåtgång för familjehemmet, men att kontakterna senare upphör och därmed familjehemmets uppgifter kring detta, eller ett barn som av annat skäl inledningsvis i placeringen behöver avsevärt mycket stöd av familjehemmet i jämförelse med vad som är vanligt för barn i samma ålder.

Reducering av arvodet kan bli aktuellt när syskon placeras i ett och samma familjehem. Det kan i sådana fall förekomma att en och samma uppgift ingår för respektive syskon och denna uppgift går att utföra samtidigt. Exempelvis kan det röra sig om att familjehemmet skjutsar syskonen till gemensamt umgänge med föräldrar eller andra närstående, eller deltar på möten som gäller samtliga syskon som är placerade i familjehemmet, utan att det medför merarbete för familjehemmet att det gäller mer än ett barn.

Reducering av arvodet kan också bli aktuellt vid placering i ett familjehem som efter utredning av hemmet inte bedöms ha förutsättningar att tillgodose barnets hela vårdbehov, men där den sammantagna bedömningen är att det är till barnets bästa att få bo i det tilltänkta familjehemmet. Det kan som exempel gälla ett familjehem som inte bedöms kunna ge barnet tillräckligt stöd i skolarbetet eller inom ett annat område som familjehemsföräldrar vanligtvis ansvarar för, och att socialnämnden därför kompletterar med andra insatser medan barnet är placerat i familjehemmet.

4.5 Kompensation genom tillfällig föräldrapenning

I SKR:s rekommendationer har hänsyn tagits till att alla barn kan drabbas av tillfälliga och kortvariga sjukdomar och vid sådana tillfällen behöver ha en vuxen hemma hos sig. Familjehemmets inkomstbortfall kompenseras då via den tillfälliga föräldrapenningen. Familjehemsföräldern ansöker om tillfällig föräldrapenning hos Försäkringskassan. Kommunen behöver inte kompensera för resterande inkomstbortfall.

5. Förhöjt arvode under en tidsbegränsad period

En familjehemsförälder har enligt föräldraledighetslagen rätt till ledighet från sin anställning om hen har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem till dess barnet är 18 månader. En familjehemsförälder som har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem har därtill rätt till förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel för vård av barn som inte har fyllt åtta år eller som är äldre än så, men ännu inte avslutat sitt första skolår.

Det kan förekomma att ett barn har så stora omvårdnadsbehov att det krävs en vuxen hemma på heltid.

Frågan om ett förhöjt arvode kan bli aktuell när nämnden bedömer att barnet har så stora omsorgsbehov att familjehemsföräldrarna som förvärvsarbetar behöver vara tjänstlediga under en tidsbegränsad period för att vara hemma med barnet på hel- eller deltid. Det kan finnas skäl att använda en nivå på det förhöjda arvodet som överstiger SKR:s exemplnivåer. Det är en bedömningsfråga som måste avgöras i varje enskilt ärende.

Det kan också förekomma att nämnden, med hänsyn till det placerade barnets behov, begär att en vuxen ska finnas hemma under en längre period. En sådan period ska tidsbegränsas och kan förlängas vid behov. Frågan kan bli aktuell vid till exempel spädbarnsplaceringar, svåra sjukdomstillstånd eller en omfattande funktionsnedsättning.

Nämnden kan också rekrytera ett familjehem som själv har valt att vara familjehem på heltid, kanske som alternativ till förvärvsarbete. Socialnämnden får för ett sådant uppdrag, bestämma arvodesnivån utifrån vad som kan överenskommas och utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Arvodet från uppdraget som familjehemsförälder kan ligga till grund för sjukpenninggrundande inkomst. När man sedan beräknar sjukpenning för en familjehemsförälder som får familjehemsersättning, ska man dock helt bortse från hens arvode för uppdraget om personen trots sin sjukdom kan fortsätta vårda barnet. Den delen av inkomsten ska då inte ingå i beräkningsunderlaget. Det innebär att ersättningen beräknas utifrån familjehemsföräldrarnas övriga sjukpenninggrundande inkomster upp till inkomsttaket för sjukpenning.

Om en person på grund av sin sjukdom inte längre kan vårda barnet kan sjukpenningen beräknas på grund av den enskildes sjukpenninggrundande inkomst inklusive ersättningen från uppdraget som familjehemsförälder. För att läsa mer om hur rätten till sjukpenning bedöms för en familjehemsförälder se avsnitt 2.8 i Försäkringskassans vägledning (2015:1) Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning.

Ett arvode berättigar inte till tjänstepension.

5.1 Barn som kan ha rätt till personlig assistans enligt LSS

Om ett barn som behöver personliga assistenter på grund av en funktionsnedsättning har rätt till personlig assistans enligt LSS, påverkas inte den rätten av att barnet placeras i familjehem. I den här situationen likställs familjehemsföräldrar med barnets föräldrar och ska inte svara för de hjälpbehov som den personliga assistansen gäller. Assistansen kan utföras av familjehemsförälder eller någon utomstående. Vem som utför sådan assistans har betydelse för nivån på arvodet och om det ska utgå ett förhöjt arvode på grund av omfattningen och svårighetsgraden av uppdraget.

6. Omkostnadsersättningen

6.1 Allmänt

Familjehemmen får göra avdrag i sin deklaration för den del av omkostnadsersättningen som överstiger 5 000 kronor per år. Staten bestämmer om eventuella begränsningar i rätten till avdrag för utgifter som uppkommer i samband med förvärvsinkomster. På Skatteverkets hemsida finns information om skatter och avdrag gällande familjehemsföräldrars omkostnadsersättning.³

³ [Skatter och avdrag för dig som är familjehem | Skatteverket](https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/familjehem.4.515a6be615c637b9aa413ed5.html?q=familjehem)
<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/inkomster/familjehem.4.515a6be615c637b9aa413ed5.html?q=familjehem>

Omräkning av omkostnadsersättningen sker årligen med prisbasbeloppet. Omkostnadsersättningen är inte sjukpenning- eller pensionsgrundande.

Om en kommun betalar ut ersättning för tilläggskostnader behöver det finnas ett beslut som motiverar tilläggskostnaderna. Av motiveringen ska det framgå att det finns ett individuellt behov hos barnet som gör att familjehemmet har kostnader som tillkommer utöver grundkostnaden. Det ska framgå vilka kostnader som ingår i ersättningen och hur de är beräknade. Det behöver däremot inte finnas kvitton på tilläggskostnader inom SKR:s rekommenderade schablonbelopp

I de fall socialnämnden betalar en högre omkostnadsersättning än SKR:s rekommendation ska nämnden kunna redovisa den ekonomiska beräkning som ligger till grund för ersättningen. Beräkningen och skälet till den högre ersättningen ska dokumenteras i familjehemsakten.

Familjehemmet ska kunna få en skriftlig information att lämna till Skatteverket

avseende den ekonomiska beräkningen och skälen till den högre omkostnadsersättningen. En sådan uppgift lämnas utan att den placerades namn anges. Den omkostnadsersättning som utbetalats ska redovisas på kontrolluppgiften till Skatteverket.

6.2 Principerna för omkostnadsersättningen

Omkostnadsersättningen är till för att täcka de merkostnader som familjehemmet får när det tar emot barnet i sin familj. Ersättningen består dels av en åldersfördelad schablon som kallas grundkostnad, dels av tilläggskostnader som beräknas individuellt utifrån det placerade barnets specifika behov.

Omkostnadsersättningen följer kostnadsutveckling genom koppling till prisbasbeloppet. Konsumentverkets beräkningar av kostnader för olika hushåll och för barn i olika åldrar har beaktats vid beräkningen av omkostnadsersättningens storlek.

Omkostnadsersättningen höjs när barnet fyller 13 år.

6.3 Barnets grundkostnad

Grundkostnaden beräknas täcka barnets normala och löpande behov för försörjning och livsföring i övrigt. Den är lika för alla barn i åldersgruppen.

I grundkostnaden ingår kostnader för barnets livsuppehälle och del i de gemensamma hushållsutgifterna. På Konsumentverkets hemsida finns redogörelse för vilka kostnadsposter som ingår i hushållets gemensamma kostnader.⁴

Omkostnadsersättningen inkluderar barnbidrag alternativt studiebidrag som ska dras av då det går direkt till familjehemmet alternativt ungdomen.

Ersättningen utgår från att familjehemmet tar emot barnet i sin befintliga bostad, vilket innebär att placeringen inte medför högre bostadskostnad eller högre hyra. Hänsyn har tagits till att familjehemmet får kostnader för ökad förbrukning av el, vatten och normalt slitage.

Om familjehemmet behöver byta till en större och dyrare bostad eller göra en ombyggnad kan ersättningen höjas med den merkostnad som uppkommer i form av högre hyra eller högre nettoutgift för ränta och drift i eget boende. Amorteringar på lån kan inte ersättas av kommunen utan blir en kapitaltillgång som tillkommer familjehemmet. Motsvarande gäller då familjehemmet avser att köpa en större bil.

6.4 Barnets tilläggskostnader

Barnets individuella behov kan medföra att det finns utgifter som tillkommer utöver grundkostnaden. Exempel på sådana kostnader är avgift för förskola och fritidshem, kostnader för umgängesresor till föräldrar eller andra närstående, specialkost, glasögon eller linser, fritidsaktiviteter som medför betydande kostnader för utrustning eller avgift, semesterresor samt eventuella avgifter för färdtjänst.

Barnet som är placerade i ett familjehem omfattas av samma högkostnadsskydd för läkarvård och medicin som familjens övriga barn.

Ett familjehem kan vara beläget så att allmänna kommunikationer saknas eller att barnet inte klarar att själv förflytta sig. Då kan milersättning utgå till familjehemmet som motsvarar högsta skattefria milersättningen, som årligen fastställs av Skatteverket.

Det är möjligt att fatta beslut om en högre milersättning än den som Skatteverket har fastställt som högsta skattefria milersättning. I de fall milersättningen överstiger det skattefria beloppet behöver kommunen redovisa den del av milersättningen som överstiger det skattefria beloppet.

⁴ [Förklaring till kostnadsposterna | Konsumentverket](https://www.konsumentverket.se/om-konsumentverket/var-verksamhet/privatekonomi/kostnadsberakningar/forklaring-till-utgiftsposterna/)
<https://www.konsumentverket.se/om-konsumentverket/var-verksamhet/privatekonomi/kostnadsberakningar/forklaring-till-utgiftsposterna/>

Denna del ska framgå på lönespecifikationen, precis som arvodet. Det överskridna beloppet ska uppdragstagaren deklarerera för.

Aktuellt belopp gällande milersättningen finns på Skatteverkets hemsida.⁵

Tilläggskostnader som är regelbundet återkommande kan schabloniseras och betalas som en fast tilläggskostnad per månad. En tilläggskostnad som uppkommer mer sällan prövas när den är aktuell.

6.5 Extra utrustning till barnet

Det är inte möjligt att ha generella rekommendationer när det gäller nivå på olika tilläggskostnader som kan bli aktuella. Det kan till exempel vara fråga om inköp av cykel, moped, mobiltelefon, surfplatta eller dator. I det fall barnet har egna tillgångar, till exempel pengar på ett spärrat konto, bör kontakt tas med förälder eller förordnad ställföreträdare för barnet, som kan ansöka om uttag hos överförmyndaren för att få pengar till den extra utrustning som barnet behöver. Föräldrar har en underhållsskyldighet för barnet enligt 7 kap. 1 § FB och det är bara i vissa situationer som barnets egna tillgångar får användas, vilket regleras i 12-14 kap. FB. Behovet kan även tillgodoses genom att nämnden beviljar kostnaderna för sådana inköp. Denna extra utrustning tillhör barnet vid en eventuell flytt från familjehemmet.

6.6 Föräldrars skyldighet att bidra till kommunens kostnader

Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård utom det egna hemmet (8 kap. 1 § SoL och 20 § LSS). I de fall kommunen begär in denna ersättning från barnets föräldrar under pågående placering så reduceras omkostnadsersättningen med motsvarande belopp.

Utförlig information om föräldrars ersättningsskyldighet, finns att ta del av i SKR:s cirkulär 2006:54^{6 7}

⁵ Skatteverket

<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/bilochtrafik/avdragforresortilochfranarbetet/beraknadittreseavdrag.4.515a6be615c637b9aa420e.html>

⁶ Cirkulär 2006:54

<https://skr.se/tjanster/merfranskr/cirkular/cirkular/2006/berakningavforaldrarsersattningtillkommunenforplaceradebarnunder18ar.23343.html>

⁷ Uppdatering pågår, cirkulärnummer 22:44 ersätter vid publicering nuvarande cirkulär.

Blankett för att beräkna beloppet som föräldern ska betala kan beställas hos Adda.⁸

7. Kostnader inför placering

7.1 Kläder med mera

Socialnämnden ansvarar för att de som placeras i familjehem är utrustade med de kläder som behövs för den närmaste årstiden. Barnet kan även ha behov av leksaker, fritidsutrustning och liknande för att finna sig till rätta och få en meningsfull tillvaro och trivsel. Vad som ska köpas beror på hur ett visst barns behov ser ut, vad barnet redan har och hur länge placeringen förväntas pågå. Det kan vara lämpligt när det är möjligt att barnet, föräldrarna och familjehemmet, i samråd med socialtjänsten, gemensamt planerar vad som ska köpas.

7.2 Basutrustning

Familjehemmet behöver eventuellt utrusta det rum som barnet ska bo i. Barnet behöver utrustning för att sova, förvara kläder och sina saker. Skolbarn behöver plats för läsläsning. Vilken utrustning som behöver skaffas får bedömas utifrån vad som finns, vad barnet behöver utifrån sin ålder och intressen, och hur länge placeringen beräknas pågå.

Framtida kompletteringar av utrustningen ska finansieras inom ramen för den löpande omkostnadsersättningen. Extra ersättning till utrustning av dyrare slag eller på grund av extremt slitage får prövas särskilt i varje enskilt fall.

Om barnet har en funktionsnedsättning kan det behövas särskild utrustning eller anpassning i hemmet.

8. Avlastning och stöd i vården

Det placerade barnet kan ha stort behov av tillsyn och vård till följd av exempelvis funktionsnedsättning, sjukdom eller beteendestörningar. Detta kan medföra att familjehemmet behöver avlastning och stöd, vilket till och med kan vara en förutsättning för att familjehemsvården ska kunna genomföras. Den placerande socialnämnden ansvarar för att familjehemmet får det stöd och den hjälp som behövs, vilket framgår av 6 kap. 7 a § SoL när det gäller barn.

⁸ [Blankett](#)

<https://www.adda.se/webbutik/blanketter/socialtjanst/placering-i-enskilt-hem-familjehem-adoption/berakningsunderlag/#comment-region>

Avlastning och stöd ske genom att barnet får plats i förskola eller fritidshem, efter beslut av utbildningsnämnden i den kommun som berörs. Avlastningen kan även ske genom att en person kommer till familjehemmet och tar hand om barnet i den omfattning som behövs i det enskilda fallet.

I vissa fall är det lämpligare att avlastning och stöd sker genom att barnet vistas på annan plats, till exempel i en kontaktfamilj. Vilken typ av avlastning som ska väljas och omfattningen bedöms efter omständigheterna i det enskilda fallet. Kostnaderna för sådana insatser, oavsett i vilken form den ges, betalas av den placerande nämnden som också beslutat om insatsen, se 2 a kap. 4 § SoL.

Barn med svåra funktionsnedsättningar som vistas i familjehem som en insats enligt 9 kap. 8 § LSS, kan beviljas biträde av kontaktperson enligt 9 kap. 4 § LSS, avlösarservice i hemmet enligt 9 kap. 5 § LSS, korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 kap. 6 § LSS, och korttidstillsyn för skolgång över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov enligt 9 kap. 7 § LSS. Ett beslut om sådana insatser enligt LSS får fattas av den nämnd som beviljat insatsen enligt 9 § 8 LSS.

9. Socialförsäkringsförmåner

När barn placeras i familjehem eller får insatsen familjehem enligt LSS påverkas olika socialförsäkringsförmåner enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken (SFB). Socialnämnden är i vissa fall skyldig att informera andra myndigheter om att ett barn placeras i familjehem. Socialnämnden behöver också informera familjehemmet om vad som gäller.

I följande text sammanfattas information om de socialförsäkringsförmåner som oftast blir aktuella för förändringar när ett barn placeras utanför det egna hemmet eller får insatsen familjehem enligt LSS. För utförligare information om respektive förmån, följer information om var sådan finns att hämta. Socialtjänsten har också möjlighet att vända till Försäkringskassan med frågor genom att kontakta Kundcenter för partner tfn 0771 17 90 00.

9.1 Barnbidrag

Barnbidraget består av allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg.

Allmänt barnbidrag lämnas från och med månaden efter barnet föds till och med det kvartal när barnet fyller 16 år. Barnbidrag betalas ut till barnets föräldrar om någon av dem är vårdnadshavare. Därefter kan förlängt

barnbidrag lämnas om barnet går i grundskolan, fram till den månad barnet avslutar sin grundskoleutbildning eller avbryter den.

När ett barn placeras i familjehem får socialnämnden göra en framställan till Försäkringskassan om att barnbidraget ska ställas om (utbetalas) till en familjehemsförälder. Barnbidraget kan även ställas om till ett jourhem. Barnbidraget reducerar nivån på den omkostnadsersättning som kommunen ersätter familjehemmet med. Socialtjänsten kan använda Försäkringskassans blankett 5228 för begäran från socialnämnden om ändrad utbetalning av barnbidrag.⁹

Flerbarnstillägg betalas inte ut för barn i familjehem.

Det finns inga bestämmelser om att barnbidraget ska ställas om till någon annan än föräldern för ett barn som får som insatsen familjehem enligt LSS. Däremot kan föräldern själv bestämma att barnbidraget ska betalas ut till familjehemmet.

Frågor om aktuella belopp, åldersgränser med mera som rör allmänt barnbidrag och förlängt barnbidrag kan ställas till Försäkringskassan. Ytterligare information finns på Försäkringskassans hemsida.¹⁰

9.2 Föräldrapenning

Familjehemsföräldrar har inte rätt till föräldrapenning när de tar emot ett barn i sitt hem. Det är enbart föräldraledigheten som en familjehemsförälder under vissa förhållanden har rätt till.

9.3 Tillfällig föräldrapenning

En familjehemsförälder kan få tillfällig föräldrapenning för vård av barn under 12 år under samma förutsättningar som en förälder. För barn som fyllt 12 men inte 16 år kan tillfällig föräldrapenning betalas ut om barnet har ett utökat vård- eller tillsynsbehov. Vård- eller tillsynsbehovet ska styrkas med ett läkarutlåtande.

⁹ [Begäran från socialnämnden Ändrad utbetalning av barnbidrag \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/a0d10110-7e51-4a59-b46c-52be8f3b92d6/fk5228-005-f-003.pdf?MOD=AJPERES&CVID=&CACHE=NONE&CONTENTCACHE=NONE)
<https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/a0d10110-7e51-4a59-b46c-52be8f3b92d6/fk5228-005-f-003.pdf?MOD=AJPERES&CVID=&CACHE=NONE&CONTENTCACHE=NONE>

¹⁰ [Barnbidrag och flerbarnstillägg \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/barnbidrag-och-flerbarnstillagg)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/barnbidrag-och-flerbarnstillagg>

Rätt till tillfällig föräldrapenning finns också för barn som har fyllt 16 men inte 21 år, i vissa fall 23 år, om barnet tillhör någon personkrets enligt 1 § LSS.

Familjehemsföräldrarna bör informeras om rätten till tillfällig föräldrapenning. Kommunen behöver inte betala ersättning för mellanskillnaden mellan den tillfälliga föräldrapenningen och förvärvsinkomsten. För ett barn med hög sjukfrånvaro bör i stället kompensation ske genom nivån på det löpande arvodet.

Frågor som rör villkoren för tillfällig föräldrapenning kan ställas till Försäkringskassan. Ytterligare information finns på Försäkringskassans hemsida.¹¹

9.4 Bostadsbidrag

En familjehemsförälder kan få bostadsbidrag om barnet som är placerat i hemmet beräknas bo där i minst tre månader. För att få bostadsbidrag måste familjehemmet lämna in en ansökan till Försäkringskassan. Om det finns särskilda skäl kan barnets förälder få behålla ett bostadsbidrag under tiden ett barn är placerat i familjehem eller får insatsen enligt LSS.

Frågor som rör bostadsbidrag kan ställas till Försäkringskassan. Ytterligare information finns på Försäkringskassans hemsida.¹²

9.5 Underhållsstöd

Socialnämnden ska genast underrätta Försäkringskassan om att ett barn som får underhållsstöd placeras i familjehem eftersom det påverkar utbetalningen av underhållsstödet. Detsamma gäller om ett barn får boendet i familjehem som en insats enligt LSS. Även placering i jourhem påverkar Försäkringskassans bedömning av föräldrarnas rätt till underhållsstöd.

Underhållsstöd lämnas inte för en månad när barnet hela månaden är placerad i familjehem eller får insatsen familjehem enligt LSS. Under jullov och sommarlov betalas underhållsstödet ut för dessa månader, även om barnet inte är hemma hela månaden.

¹¹ [Vård av barn \(vab\) \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/vard-av-barn-vab)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/vard-av-barn-vab>

¹² [Bostadsbidrag till barnfamiljer \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/bostadsbidrag-till-barnfamiljer)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/bostadsbidrag-till-barnfamiljer>

Frågor som rör underhållsstöd kan ställas till Försäkringskassan. För underrättelse till Försäkringskassan kan socialnämnden använda blankett 3291.¹³

9.6 Barnpension och efterlevandestöd

Det finns ingen bestämmelse som gör det möjligt att ställa om utbetalning av barnpensionen till kommunen. Det är heller inte möjligt för kommunen att få den del av barnpensionen som en avliden förälder hade behövt betala i ersättning till kommunen för kommunens kostnader gällande placeringen, om hen hade levt.

Efterlevandestöd är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension. Efterlevandestöd ska från och med 2023-01-01 inte ges till barn och unga vars boende och uppehälle bekostas av det allmänna.

9.7 Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

En familjehemsförälder har inte rätt till omvårdnadsbidrag för ett placerat barn som till följd av funktionsnedsättning behöver omvårdnad och tillsyn. Det med anledning av att den vård barnet kan få i familjehemmet i de allra flesta fall avser samma omvårdnad och tillsyn som legat till grund för bedömningen av rätten till omvårdnadsbidrag.

En familjehemsförälder har inte rätt till merkostnadsersättning för ett barn som till följd av funktionsnedsättning har merkostnader.

Merkostnadsersättningen är till för att ersätta skäliga kostnader som uppkommer till följd av barnets funktionsnedsättning och som är utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder. Ersättningen har betydelse vid beräkning av eventuella tilläggs-kostnader i omkostnadsersättningen.

Frågor rörande aktuella belopp och villkor för omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning kan ställas till Försäkringskassan. Ytterligare information finns på Försäkringskassans hemsida.^{14 15}

¹³ [Anmälan Vistelse på eller utanför institution_barn med underhållsstöd \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/download/18.3b0dc6ef17db11eab721b0/1642577174254/3291-anmalan-vistelse-i-familjehem-institution-eller-hem-for-var-d-och-boende-barn-med-underhallsstod.pdf)
<https://www.forsakringskassan.se/download/18.3b0dc6ef17db11eab721b0/1642577174254/3291-anmalan-vistelse-i-familjehem-institution-eller-hem-for-var-d-och-boende-barn-med-underhallsstod.pdf>

¹⁴ [Omvårdnadsbidrag - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/omvardnadsbidrag)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/omvardnadsbidrag>

¹⁵ [Merkostnadsersättning för barn \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/merkostnadsersattning-for-barn)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/merkostnadsersattning-for-barn>

9.8 Bilstöd

Familjehemsföräldrar kan i vissa fall få bilstöd från Försäkringskassan för inköp och anpassning av en bil med anledning av den funktionshinder som det placerade barnet har, och som gör det svårt för barnet att förflytta sig eller åka kollektivt tillsammans med familjehemsföräldern.¹⁶

9.9 Aktivitetsersättning

En ungdom med funktionsnedsättning kan det året hen fyller 19 år få aktivitetsersättning för att bli klar med studier på gymnasienivå. Därmed kan omkostnadsersättningen till familjehemmet komma att reduceras med ett belopp som motsvarar vad den placerade själv står för med stöd av sin aktivitetsersättning. I samband med en eventuell förändring av omkostnadsersättningen till familjehemmet kan det vara på sin plats att undersöka om den berörda personen och familjehemmet behöver vägledning och stöd i hur deras överenskommelse om ekonomin ska se ut framöver.

Mer information om aktivitetsersättning finns på Försäkringskassans hemsida.¹⁷

10. Färdtjänst

Färdtjänst är en del av den allmänna kollektivtrafiken och regleras i lag (1997:736) om färdtjänst och i lag (1997:735) om riksfärdtjänst.

Ansökan om tillstånd till färdtjänst ska sökas hos den kommun där sökande är bosatt eller hos den till vilken kommunen överlätit sina uppgifter enligt färdtjänstlagen. En sådan ansökan kan göras av den sökande eller av en legal företrädare för denna.

11. Försäkringar

Det är viktigt att de personer som på uppdrag av socialnämnden tar emot ett barn i sitt hem så långt som möjligt skyddas mot skador som den placerade eller den som får en insats kan förorsaka. Det kan bli fråga om skador på såväl personer som egendom. I vissa fall kan skadorna bli både omfattande och kostsamma. I en del fall kan det krävas höga ersättningar för att åtgärda

¹⁶ [Bilstöd för barn - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/bilstod-for-barn)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/om-ditt-barn-har-en-funktionsnedsattning/bilstod-for-barn>

¹⁷ [Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/aktivitetsersattning/aktivitetsersattning-vid-forlangd-skolgang)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/aktivitetsersattning/aktivitetsersattning-vid-forlangd-skolgang>

och ersätta vad som skadats. Mot den bakgrunden är det viktigt att kommunen ser över sina försäkringar och att den som är uppdragstagare inför en placering över sitt försäkringsskydd. Familjehemmet ska inför en placering informeras om kommunens befintliga försäkringsskydd avseende olycksfall, sak- och personskada, samt få information om vad familjehemmet själva behöver kontrollera i sitt försäkringsskydd.

11.1 Hemförsäkringen

De olika försäkringsbolagen kan skilja sig åt beträffande vad som ingår i hemförsäkringen. Familjehemmet bör därför inför placeringen uppmanas att kontakta sitt försäkringsbolag för att kontrollera om försäkringen även omfattar den placerade och förutsättningarna för detta. En förutsättning kan vara att barnet är folkbokfört i familjehemmet.

Om den placerade har förorsakat skador som omfattas av hemförsäkringen bör familjehemmet göra en skadeanmälan till sitt försäkringsbolag och även till socialnämnden. I de fall familjehemmet får ta egna försäkringar i anspråk bör socialnämnden ersätta dem för självrisk.

Det är viktigt att informera familjehemmet om att de ska göra anmälan vid varje skadetillfälle och inte samlar på hög för att återkomma i efterhand med krav på ersättning för sammanlagda kostnader för ett antal skador.

11.2 Kommunens ansvarsförsäkring

Ett viktigt komplement till familjehemmets hemförsäkring är den ansvarsförsäkring som de flesta kommuner tecknat för bland andra personer som placerats i familjehem. Kommuner utan sådan försäkring tillämpar ett motsvarande ersättningssystem för skador som orsakats av den placerade. Försäkringsvillkoren och självriskerna kan variera. Det är viktigt att kontrollera om försäkringen gäller utanför Sverige, eller om den behöver förstärkas inför en utlandsresa.

När det uppkommer en skada som kan omfattas av ansvarsförsäkringen bör familjehemmet omgående göra en anmälan till socialnämnden, som utan egen värdering lämnar anmälan vidare till sitt försäkringsbolag eller motsvarande. Det ska aldrig behöva uppstå en diskussion mellan socialnämnden och familjehemmet om huruvida det rör sig om ett försäkringsfall eller inte. Försäkringsbolaget eller motsvarande tar kontakt med familjehemmet och utreder om det rör sig om ett försäkringsärende, och reglerar i så fall detta.

Socialnämnden bör ha rutiner för hur och till vem försäkringsärenden ska anmälas.

Kommunens ansvarsförsäkring omfattar även skador som kan gälla kontaktfamiljer och kontaktpersoner.

11.3 Barnets försäkringsskydd

Barn som är i förskola, fritidshem och skola är vanligtvis olycksfallsförsäkrade under tiden i verksamheten, men ibland även på sin fritid. Socialnämnden bör kontrollera vad som gäller beträffande barnet som ska placeras och vid behov komplettera försäkringsskyddet.

Socialnämnden avgör själv om försäkringsskyddet även ska omfatta skador till följd av sjukdom.

11.4 Uppdragstagarens försäkringsskydd

Uppdragstagare omfattas inte i sitt uppdrag av sådana kollektiva olycksfalls- eller arbetsskadeförsäkringar som gäller för anställda. De får själva efter eget önskemål ordna med ett motsvarande försäkringsskydd. Socialnämnden kan ersätta dem för premien i en privat försäkring liknande den kollektiva olycksfalls- och arbetsskadeförsäkringen.

11.5 Skador orsakade av annan

Kommunens ansvarsförsäkring omfattar inte skador som förorsakats av besökande till den placerade till exempel föräldrar, anhöriga, bekanta. Om ett familjehem begär ersättning i ett sådant fall får socialnämnden ta ställning i ersättningsfrågan. Det är inte självklart att nämnden ska ersätta sådana skador eller förluster. En bedömning får då göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

12. Socialnämndens ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare

En särskilt förordnad vårdnadshavare (SFV) har ingen försörjningsskyldighet för barnet. Den socialnämnd som ansökt i domstol om vårdnadsöverflyttningen har därför fått rätt att fortsätta betala SFV som tidigare har varit barnets familjehem en skälig ersättning. Detta framgår av 6 kap. 11 § SoL och gäller oavsett om familjehemsplaceringen skett med stöd av SoL eller LVU. Inget hindrar att detta även tillämpas i det fall barnet varit placerat som en insats enligt 9 § 8 LSS.

En skälig ersättning bör motsvara vad som tidigare har utbetalts i familjehemsersättning, det vill säga arvode och omkostnadsersättning. Denna ersättning ska reduceras med pengar som kommer från annat håll avseende vård och omkostnader, till exempel socialförsäkringsförmåner, avkastning av kapital. Se också resonemang under avsnitt 12.5 gällande

avräkning och möjlighet för ett mindre sparande för barnet i vissa situationer.

Det saknas lagstöd för att utbetala ersättning till en särskilt förordnad vårdnadshavare som inte har varit barnets familjehem tidigare, vad gäller den del som avser vårdnaden av den underårige. När det gäller den del som avser förmynderskapet finns det lagstöd för att utbetala arvode i 12 kap. 16 § föräldrabalken. Enligt SKR är det dock angeläget att även dessa särskilt förordnade vårdnadshavare får skälig ersättning för sitt uppdrag. Se även cirkulär 22:31 Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män, och förvaltare med flera.¹⁸

Arvodet och omkostnadsättningen omräknas årligen i enlighet med SKR:s rekommendationer. Avtalet bör i samband med detta följas upp på initiativ av socialnämnden, eller vid annat tillfälle enligt avtalet.

När det gäller bistånd till andra kostnader än arvode och omkostnadsersättning ska SFV vända sig till sin bosättningskommun. Vid överflyttning av vårdnaden ska socialnämnden i den kommun som har beslutat om placeringen ge SFV råd och stöd om SFV begär det.

SFV får i vissa situationer använda barnets tillgångar till barnets försörjning och nytta på samma sätt som en förälder. Vilka medel som får användas och till och vad regleras i 12-14 kap. FB. Oftast är barnets tillgångar spärrade gentemot SFV med så kallad överförmyndarspär. Hen måste därför ansöka om överförmyndares tillstånd för att ta ut pengar från barnets konto, omplacera värdehandlingar med mera.

Inför en vårdnadsöverflyttning till familjehemmet behöver socialnämnden informera barnets blivande SFV om vilka bidrag som ska sökas och hur dessa påverkar ersättningen från nämnden. Socialnämnden bör tillsammans med SFV i förväg ha gått igenom avtalet inför att det ska undertecknas.

12.1 Barnbidrag

Allmänt barnbidrag betalas ut till SFV.

12.2 Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Den som utsetts till SFV har enligt 11 kap. 4 § p. 3 SFB rätt till föräldrapenning. Rättslig vårdnadshavare som inte är förälder och som har

¹⁸ [Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare med flera | SKR](https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/arvodenochersattningartillformyndaregode-manochforvaltaremedflera.67216.html)
<https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/arvodenochersattningartillformyndaregode-manochforvaltaremedflera.67216.html>

vård om barnet har rätt till föräldrapenningförmåner på samma sätt som ett barns förälder.

12.3 Underhållsbidrag

Barnets föräldrar är fortfarande försörjningsskyldiga för sitt barn och ska betala underhållsbidrag till de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Underhållsbidrag beräknas enligt bestämmelserna i föräldrabalken.

Underhållsbidrag kan fastställas i dom eller genom avtal mellan barnets föräldrar och SFV.

12.4 Underhållsstöd

Om föräldrarna inte alls eller endast i begränsad omfattning betalar underhållsbidrag kan SFV ha rätt till underhållsstöd enligt bestämmelserna i 18 kap. SFB.

SFV ska i sådant fall göra ansökan om underhållsstöd hos Försäkringskassan. Underhållsstöd kan utbetalas i förhållande till båda föräldrarna. Det innebär att två underhållsstöd per månad kan utbetalas. Ytterligare information och aktuella belopp finns på Försäkringskassans hemsida.¹⁹

12.5 Barnpension och andra pensionsförmåner

Barnet har rätt till barnpension om den ena eller båda föräldrarna är avlidna. Barnpensionen utgår enligt bestämmelser i det allmänna pensionssystemet och är tänkt att ersätta en del av den försörjning som den avlidne föräldern bidrog med. Det förekommer även att barnet har pension från annat håll, till exempel privata pensionsförsäkringar.

Den av barnets föräldrar som lever ska ansöka om och uppbära sådan pension för barnets räkning. Barnets pensionsförmåner kommer att utbetalas till den efterlevande föräldern om inget annat bestäms.

Om båda föräldrarna är avlidna ska barnets vårdnadshavare ansöka om pensionerna. Observera att även andra ersättningar kan utbetalas till dödsbo

¹⁹ [Underhållsstöd från Försäkringskassan - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/for-foraldrar-som-inte-lever-ihop/barnet-bor-hos-dig/underhallsstod-fran-forsakringskassan)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/for-foraldrar-som-inte-lever-ihop/barnet-bor-hos-dig/underhallsstod-fran-forsakringskassan>

eller efterlevande barn (förmånstagare) från försäkringsbolag och andra aktörer, men att detta oftast förutsätter en aktiv åtgärd från ställföreträdaren

Ett barn vars förälder är försvunnen eller antas vara avliden kan ansöka om efterlevandestöd. För att inte gå miste om ersättning ifall det av inkomna underlag och handlingar inte går att styrka dödsfallet eller det inte kan göras sannolikt att föräldern är avliden bör barnet samtidigt också söka om underhållsstöd. Ärendet om efterlevandestöd avgörs först.

Pensionsmyndigheten meddelar då Försäkringskassan som i sin tur beslutar om underhållsstöd. Det är enbart en förmån som barnet kan få efter samma förälder. Om föräldern lever ska underhållsstöd utgå, i annat fall ska efterlevandestöd betalas ut. Om endera förmånen betalas ut och inget nytt inträffar (exempelvis dödsfall av föräldern vid senare tidpunkt) ska inga nya ansökningar skickas. Det finns ingen möjlighet för kommunerna att uppbära barnets pensionsförmåner.

Barnpension och efterlevandestöd ersätter en del av den försörjning som den avlidne föräldern stod för och är i första hand tänkt att användas för barnets löpande kostnader. Det är därför rimligt att pengarna i skälig utsträckning kommer barnet till del även när denne bor med en särskilt förordnad vårdnadshavare. När det finns en efterlevande förälder som är mottagare av utbetalningen förutsätter det dock att denne ser till att pengarna kommer barnet till del. Om så sker bör motsvarande belopp avräknas helt eller delvis på omkostnadsersättningen. Ett visst sparande torde det dock finnas utrymme för eftersom barnpensionen ska tillförsäkra barnet en viss standard, det skulle till exempel kunna vara sparande till en cykel eller ett körkort.

Det är rimligt att för barnpensionen använda samma nivåer som när man bestämmer vad föräldrar normalt ska betala till kommunen, dvs att man följer beloppen för underhållsstöd. Det innebär då att, i den mån barnpensionens storlek överstiger beloppen för underhållsstöd, så används det maximala beloppet för underhållsstöd (för respektive ålder) för löpande kostnaden och räknas av från omkostnadsersättningen. Överskjutande summa utgör ett sparande som kan användas till barnets utgifter vid behov, till exempel vid något större utgifter som cykel eller körkort mm. Det praktiska tillvägagångssättet kan påverkas beroende på om det är den efterlevande föräldern som administrerar detta eller om medel finns på ett överförmyndarspärtrat konto vilket medför att en ansökan behöver lämnas in till överförmyndaren för att medel ska kunna disponeras

Om socialnämnden har anledning att misstänka att föräldrarna inte kommer att förvalta barnpensionen på ett betryggande sätt, i enlighet med barnets behov och nytta, är socialnämnden enligt 5 kap. 3 § p. 3 SoF skyldig att

göra en anmäla till överförmyndaren. Samma bör gälla också om barnpensionen inte kommer barnet till del.

Överförmyndaren kan då vid tingsrätten ansöka om en medförmyndare som får i uppdrag att förvalta barnets tillgångar ensam eller tillsammans med barnets förälder, se 10 kap 8 § föräldrabalken (FB).

Det är inte möjligt att träffa frivilliga överenskommelser om att den efterlevande föräldern ska betala utöver vad kommunen lagligen har rätt att ta ut för barnets vård.

12.6 Omkostnadsersättning och merkostnadsbidrag

SFV som har vård om barnet kan ha rätt till omvårdnadsersättning och merkostnadsersättning i stället för föräldern.

12.7 Bilstöd

SFV kan beviljas bilstöd.

12.8 Aktivitetsersättning

En ungdom med funktionsnedsättning kan det året hen fyller 19 år få aktivitetsersättning för att bli klar med studier på gymnasienivå. Därmed kan omkostnadsersättningen till SFV komma att reduceras med ett belopp som motsvarar vad den placerade själv står för med stöd av sin aktivitetsersättning. I samband med en eventuell förändring av omkostnadsersättningen till familjehemmet kan det vara på sin plats att undersöka om den berörda personen och SFV behöver vägledning och stöd i hur deras överenskommelse om ekonomin ska se ut framöver.

Mer information om aktivitetsersättning finns på Försäkringskassans hemsida.²⁰

13. Ersättningar vid familjehemsvård av barn och unga enligt SoL, LVU och LSS för år 2024

13.1 Omkostnadsersättning

Beräkning av rekommenderad omkostnadsersättning för år 2024. Beloppen är beräknade på 2024 års prisbasbelopp, 57 300 kronor och inkluderar barnbidrag alternativt studiebidrag som ska dras av då det går direkt till familjehemmet alternativt den unge.

²⁰ [Aktivitetsersättning vid förväntad skolgång - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/aktivitetsersattning/aktivitetsersattning-vid-forlangd-skolgang)
<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/funktionsnedsattning/aktivitetsersattning/aktivitetsersattning-vid-forlangd-skolgang>

Individuell bedömning måste göras utifrån vilka kostnader som kan komma i uppdraget.

Omkostnadsersättningen är till för att täcka de merkostnader som familjehemmet får när det tar emot barnet i sin familj. Ersättningen utgörs dels av en åldersfördelad schablon, som kallas grundkostnad, dels av tilläggskostnader som beräknas individuellt

Ålder	Grundkostnad		Tilläggskostnad högsta skattefria inklusive grundkostnad	
	Kronor	% av prisbasbeloppet	Kronor	% av prisbasbeloppet
0 - 12	5 253 kr	110 %	7 401 kr	155 %
13 - 19	5 969 kr	125 %	8 356 kr	175 %

13.2 Arvodesersättning

Beräkning av rekommenderad arvodesersättning för år 2024. Arvodet har räknats upp med 1,6 % i jämförelse med 2023 års belopp för motsvarande arvode.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilken arbetsinsats uppdraget kräver.

Ålder	Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode
0 – 19 år	11 417 kr	13 342 kr	15 281 kr	17 531 kr

14. Familjehemsersättning vid förälder/barnplacering enligt SoL, LVU och LSS för år 2024

14.1 Omkostnadsersättning

Beräkning av rekommenderad omkostnadsersättning per förälder för år 2024. Beloppen är beräknade på 2024 års prisbasbelopp, 57 300 kronor.

Vid förälder/barnplacering utgår omkostnadsersättning även för barnet.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilka kostnader som kan komma i uppdraget.

Grundkostnad		Tilläggskostnad högsta skattefria inklusive grundkostnad	
Kronor	% av prisbasbeloppet	Kronor	% av prisbasbeloppet
5 969 kr	125 %	8 356 kr	175 %

14.2 Arvodesersättning

Beräkning av rekommenderad arvodesersättning per förälder för år 2024. Ersättningen grundar sig på löneläget för vissa yrkesgrupper inom vårdsektorn, utgår från aktuell lönestatistik och är per månad fr.o.m. januari 2024. Arvodet har räknats upp med 1,6 procent för år 2024.

Vid förälder-/barnplaceringar utgår arvodesersättning även för barnet

Individuell bedömning måste göras utifrån vilken arbetsinsats uppdraget kräver.

Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode	Exempel på förhöjt arvode
10 934 kr	12 991 kr	15 379 kr

15. Familjehemsersättning vid placering av vuxen enligt SoL för år 2024

15.1 Omkostnadsersättning

Beräkning av rekommenderad omkostnadsersättning för år 2024. Beloppen är beräknade på 2024 års prisbasbelopp, 57 300 kronor.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilka kostnader som kan komma i uppdraget.

Grundkostnad		Tilläggskostnad högsta skattefria inklusive grundkostnad	
Kronor	% av prisbasbeloppet	Kronor	% av prisbasbeloppet
5 969 kr	125 %	8 356 kr	175 %

15.2 Arvodesersättning

Beräkning av rekommenderad arvodesersättning för år 2024. Ersättningen grundar sig på löneläget för vissa yrkesgrupper inom vårdsektorn, utgår från aktuell lönestatistik och är per månad fr.o.m. januari 2024. Arvodet har räknats upp med 1,6 procent för år 2024.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilken arbetsinsats uppdraget kräver.

Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode
10 934 kr	12 991 kr	15 379 kr

16. Ersättning till kontrakterade jourhem enligt SoL och LVU för år 2024

16.1 Omkostnadsersättning

Beräkning av rekommenderad omkostnadsersättning för år 2024. Beloppen är beräknade på 2024 års prisbasbelopp, 57 300 kronor, och är per månad fr.o.m. januari 2024.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilka kostnader som kan komma i uppdraget.

		Fast omkostnadsersättning ²¹		Rörlig omkostnadsersättning ²²
1-2 platser	% av prisbasbelopp	3-4 platser	% av prisbasbelopp	Enligt rekommendationer för omkostnadsersättningar för respektive ålder.
1 194 kr	25 %	2 388 kr	50 %	

16.2 Arvodesersättning

Beräkning av rekommenderad arvodesersättning för år 2024. Arvodet har räknats upp med 1,6 % i jämförelse med 2023 års belopp för motsvarande arvode.

Individuell bedömning måste göras utifrån vilken arbetsinsats uppdraget kräver.

1 plats	2 platser	3-4 platser
17 531 kr	23 956 kr	32 005 kr

²¹ Då inga barn finns placerade

²² Då barn finns placerade